

Asia: VN/24131/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

- kohta 2: Nykytila ja sen aviointi, sivu 9: "Pääsyä ei myöskään evättäisi, jos kansanterveyden vaarantamisen uhka torjuttaisiin Suomessa järjestettävien terveysviranomaisen toimin, esimerkiksi maahantulijan testaamisella, karanteeniin määrittämisellä tai varmistamalla, että hän on omaehtoisesti tietyn ajan karanteenin kaltaisissa oloissa." Karanteeniin määrittäminen saati omaehtoisin, karanteenin kaltaisiin oloihin ohjaaminen ei käytännössä ole maahantulijaa millään tavalla sitova toimi, eikä sitä myöskään voida käytännössä mitenkään valvoa. Karanteenimääräyksen voi ottaa vastaan, ja sen jälkeen jatkaa matkaa määräyksestä millään tavalla välittämättä, kukaan viranomainen ei tiedä henkilön liikkeistä sen jälkeen tosiasiallisesti yhtään mitään. Jos haluttaisiin varmistaa karanteenissa pysyminen, sitä varten tulisi järjestää Rajavartiolaitoksen, Tullin tai muun sopivan viranomaisen toimesta karanteenitilat, joissa oleminen tapahtuisi maahantulijan kustannuksin ja tiloissa olisi myös jonkinlainen ilmoittautumismenettely päivittäin. Sopivien tilojen löytäminen tähän tarkoitukseen toki voi olla paikoitellen haasteellista, mutta esim. lentokenttähotellit sopisivat tähän tarkoitukseen aivan hyvin.

- kohta 4.1 Keskeiset ehdotukset, sivu 14, kappale poikkeusryhmistä: koko kappale on perustuslain kannalta erittäin ongelmallinen. Kappaleessa ensinnäkin mainitaan vain Ruotsin ja Norjan raja, muttei Venäjän rajaa, eikä eri valtioiden raja-alueilla asuvia kansalaisia voi asuinpaikan perusteella luokitella eriarvoiseen asemaan. On myös likipitään mahdotonta, että valta poikkeusperusteen määrittelystä annettaisiin kunnan tartuntatautiviranomaiselle, käytännössä tartuntataudeista vastaavalle lääkärille, ilman, että poikkeusperusteet olisi erittäin tarkoin määritelty lakitekstiin. Tässäkin tapauksessa perustuslain kannalta on ongelmallista edelleen se, että rajaliikenne mahdollistettaisiin kansalaisille työssäkäyntistatukseen perusteella.

- kohta 4.2 Keskeiset vaikutukset, sivu 17: tekstissä ilmaistu huoli kuntaorganisaatioiden palveluksessa olevien tartuntatautilääkäreiden riittävydestä on hyvin aiheellinen. Käytännössä lääkärit otettaisiin jo nyt varsin pahassa resurssipulassa olevista perusterveydenhuollon yksiköistä, ja

tämä, kuten tekstissä mainitaan, pahentaa toteutuessaan epidemian vuoksi jo pohjalle kehittyntä hoito- ja palveluvelkaa. Yksittäisillä kuntaorganisaatioilla ei ole nykytilanteessa minkäänlaista mahdollisuutta vastata lisääntyneeseen tartuntatautilääkäreiden tarpeeseen. Jos rajalla tarvittavaa tartuntatautilääkäreiden työtä aiotaan kuitenkin lisätä luonnostekstissä mainitulla tavalla, on sitä varten perustettava erikseen valtiollinen organisaatio, joka ottaa rajoilla tapahtuvat tartuntatautilääkärin tehtävät kokonaan itse hoitaakseen. Lääkärit voisivat olla Rajavartiolaitoksen tai Tullin palveluksessa, jollei kokonaan uutta organisaatiota ole aikataulullisista syistä mahdollista perustaa. Kokonaan eri asia on se, että maassamme ei ole merkittävää määrää rekrytoitavissa olevia "ylimääräisiä" lääkäreitä, jotka voisivat helposti siirtyä mainittuihin työtehtäviin.

- sama kohta kuin edellä, sivut 17-18, testauksesta rajanylityspisteillä: "Ison volyymin massatestausten järjestäminen rajoille on todennäköisesti käytännössä mahdotonta...vaikeuksista johtuen. Mallin pitäisi olla sellainen, että valtaosa testattavista ohjataan turvallisesti olemassa oleviin muihin näytteenottopisteisiin." Molemmissa malleissa on runsaasti lähes ylittämättömiä haasteita. Testausfasiliteettien pystyttäminen vaikkapa lentoasemille on, kuten tekstissä todettu, todella haastavaa. Lennot tulevat lentokentille usein ilta- ja viikonloppuaikoihin, jolloin olemassa olevat näytteenottopisteet eivät ole auki (ainakaan Pohjois-Pohjanmaalla ei ole ympärivuorokautisesti toimivaa Covid-19-testauspistettä tällä hetkellä). Ainoa mahdollisuus olisi pakollinen kuljetus testauspaikalle tilausliikenteenä (liikennefasiliteetti on myös haaste) ja rajavartioviranomaisen tarkastus sen varmistamiseksi, että jokainen matkustaja käy testissä. Haastaviin aikoihin testipisteiden toiminnassa pitäminen tulee jo valmiiksi kuormittuneelle terveystalvetoimintajärjestelmälle olemaan suuri haaste, eivätkä yksittäiset kuntaorganisaatiot voi ottaa sitä vastatakseen, tässäkin tarvitaan joko maakunnallinen tai valtiollinen toimija.

-sivu 21: "Esityksen suurin myönteinen vaikutus on ihmisten hengen ja terveyden suojelu." Tähän täysin vastakkainen mielipide: esityksellä pyritään vähentämään taloudellisia ongelmia yhteiskunnassa avaamalla maata enemmän turismille ja vierastyöläisten käytölle ja yrittämällä minimoida tästä epidemiatilanteen pahenemiselle aiheutuvat riskit. Riskien minimointi kuitenkin lakiluonnostekstissä mainitulla tavalla olisi terveystalvetoimintajärjestelmälle ja rajavalvonnalle erittäin suuri ponnistus, jopa niin, että sen suorittaminen aiheuttaisi väestölle terveydentilan hoidon velkaa entisestään lisääntyen. Kyseessä on arvovalinta: halutaanko maahantuloa ja sen terveysturvallisuuden varmistavia toimenpiteitä lisätä oman maan väestön terveydellisten tarpeiden hoitamisen vähenemisen uhallakin?

-sivu 44: "Edellä mainituilla perusteilla voidaan todeta, että ...säätely ei ole sillä tavalla ongelmallinen yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta, että se edellyttäisi tavanomaisesta poikkeavaa lainsäätämistä." Tähänkin kohtaan täysin eri mielipide: tällä tavoin muotoiltuna lakiesitys asettaa kansalaiset eriarvoiseen asemaan työssäkäyntistatuksen perusteella, ja on ehdottomasti ongelmallinen yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta. Mainittua lausetta edeltävässä tekstissä mainitut muutkin poikkeusperusteet ovat esitetyssä muodossaan aivan liian tulkinnanvaraisia, ja pitävien todisteiden hankkiminen mm. lähiomaisen hoivan tarpeen osoittamiseksi on lähes mahdotonta, näin ollen tulisi hyväksyä kunkin maahantulijan suullinen perustelu aiheesta, joka toisaalta ei ole taudin leviämisen ehkäisyn kannalta hyväksyttävä tapa toimia, suullisen perustelun

muodot voi jokainen maahantulija keksiä omasta päästään ja käyttää hyväksi havaittuja fraaseja maahan päästäkseen.

Mahdollistavatko toimenpiteet riittävästi ulkomaan matkailijoiden saapumisen Suomeen?

-

Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi?

-

Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi matkailualalla?

-

Miltä toimenpide-ehdotukset vaikuttavat Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta?

-

Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?

-

Moilanen Riikka
Oulaisten kaupunki - Johtava lääkäri/tartuntateudeista vastaava lääkäri
Harri Pennanen/kaupunginhallitus